

Nestonderzoek Huiszwaluw bijna van start; meedoen kan vanuit een tuinstoel

Sovon-Nieuws jaargang 31 (2018) nr 1

Eén van de activiteiten die we in het Jaar van de Huiszwaluw organiseren is een landelijk onderzoek naar het broedsucces. Er is namelijk maar weinig bekend over de timing en het succes van het broeden van Huiszwaluwen. Ook weten we niet hoe die samenhangen met de omgeving. Brengen Huiszwaluwen die dicht bij moerasgebieden met veel insecten broeden bijvoorbeeld vaker tweede legfels groot? Informatie over nesten is cruciaal om populatieveranderingen beter te begrijpen. Doe je mee? Al vóór de Huiszwaluwen terugkeren naar de kolonies kun je beginnen.

Heel nauwkeurige gegevens over huiszwaluwnesten verzamelen is lastig. Immers, het is haast onmogelijk om bij een natuurlijk nest van een Huiszwaluw herhaalde inspecties te doen op aantallen eieren en jongen zonder het nest te verstoren. Het is dan ook niet verrassend dat er maar op kleine schaal onderzoek wordt gedaan voor het Meetnet Nestkaarten. In de periode 1995-2016 zijn weliswaar van ruim 600 nesten gegevens beschikbaar, maar die komen uit slechts enkele regio's en jaren en betreffen grotendeels kunstnesten. Voor een grotere steekproef is dus een andere aanpak nodig.

Kijken vanaf de buitenkant

Komend voorjaar kun je ons helpen bij het nestonderzoek. Door gedurende het broedseizoen elke week een klein uurtje een aantal nesten van een afstandje te bekijken en te noteren wat er gebeurt, verzamel je zinvolle informatie over het verloop van het broedseizoen. Zo weet je wanneer de vogels hun nest aan het kleien zijn en hoe dit proces verschilt tussen de verschillende typen nesten (oud klei-nest, nieuw klei-nest, kunstnest). Als de eieren gelegd zijn, zie je de oudervogels af en toe

aan- en afvliegen en van broeden wisselen. Wanneer er jongen zijn, vliegen de ouders vaak op en neer met voer. Als je goed luistert en het nest dichtbij is, kun je de kleine jongen horen bedelen in het nest. Op den duur verschijnen er een of meerdere kopjes in de nestopening. Bij de Huiszwaluw is broeden trouwens echt teamwerk: zowel man en vrouw bouwen, bebroeden de eieren en voeren de jongen. Een belangrijke vraag waar we antwoord op willen krijgen is in hoeveel nesten ook een tweede legfel gelegd wordt. Het aandeel tweede legfels zou wel eens heel belangrijk kunnen zijn om de populatie op peil te houden en hangt mogelijk mede af van het voedselaanbod in de omgeving. En uiteraard is het bij elk legfel van belang om te noteren of het nest succesvol was: zijn er uiteindelijk wel of geen jongen uitgevlogen? Het aantal uitgevlogen jongen per nest bepalen wordt niet gevraagd en is vaak ook niet goed mogelijk.

Hoe gaat het in zijn werk?

Met deze manier van het volgen van de huiszwaluwnesten zijn zowel door Theunis Piersma bij zijn kolonie in Gaast (zie ook zijn boek 'Zwaluwen van Gaast') als door

Verzamelen van nestmateriaal (klei).
Foto: Rein Hofman

de Britse tegenhanger van Sovon, de BTO, goede ervaringen opgedaan. Op basis daarvan ontwikkelden we een waarnemingsprotocol en een bijbehorende instructie. We vragen mensen om een kolonie aan een gebouw (of ander type object) te kiezen met één of meerdere nesten die goed waarneembaar zijn vanaf de grond. Uit ervaringen van de Britten blijkt dat je per kolonie niet meer dan 10 nesten tegelijk kunt observeren. Bedenk dat de locatie vanaf half april wekelijks bezocht moet worden, dus een locatie dicht bij huis verdient de voorkeur. Het is echter geen ramp als je een keer een week overslaat door bijvoorbeeld vakantie. Per nest vul je op het waarnemingsformulier elke week het stadium waarin het nest zich bevindt in met behulp van nestcodes. Ga in ieder geval door tot in de loop van september. De resultaten kun je zowel op papier als online doorgeven.

Het kost misschien wat tijd, maar dan heb je ook wat. Wekelijks een momentje genieten van de zwaluwen en tegelijkertijd waardevolle gegevens verzamelen: een win-win situatie! Misschien kan het zelfs vanuit je tuinstoel. Lijkt het je leuk om mee te doen? Stuur dan een mail naar huiszwaluw@sovon.nl.

Door even te observeren blijkt al snel of een nest (nog) bezet is.
Foto: Rein Hofman

● Loes van den Bremer

> jaarvandehuiszwaluw.nl

Brochure Huiszwaluw zoekt (onder)dak

Bij deze Sovon-Nieuws treft u een brochure aan over de Huiszwaluw. Kolonievogeltellers en andere vogelaars kunnen deze gebruiken als voorlichtingsmateriaal, bijvoorbeeld voor huiseigenaren met een huiszwaluwkolonie. Voor dit doeleinde kunt u de brochure in een beperkte oplage gratis bestellen door een mailtje te sturen naar het Servicecentrum van Vogelbescherming Nederland: info@vogelbescherming.nl.

Nestonderzoek samengevat

- Kolonie uitkiezen en eventueel afspraken met huiseigenaars maken
- Vanaf april wekelijks enkele nesten observeren.
- Nestfase per nest op formulier invullen.
- Onli ne verwerking formulier.
- Ervaringen en tips online uitwisselen op forum.sovon.nl

Meer info op:

> sovon.nl/huiszwaluwnestonderzoek

